

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
JULIANE KOKOTT
prezentate la 19 iulie 2012¹

Cauza C-26/11

**Belgische Petroleum Unie VZW și alții
împotriva
Belgische Staat**

[cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Grondwettelijk Hof (Belgia)]

„Carburanți — Obligația de comercializare a bioetanolului — Directiva 98/70/CE — Calitatea benzinei și a motorinei — Directiva 2003/30/CE — Biocarburanți — Criterii de durabilitate — Directiva 98/34/CE — Procedura de furnizare de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale”

I – Introducere

1. Carburanții produși din materii prime provenite din agricultură, așa-numiții biocarburanți, pot proteja clima, întrucât prin arderea lor se degajă doar dioxid de carbon, pe care plantele din care sunt produși îl absorb din atmosferă. Având în vedere că materiile prime pot fi produse pe terenuri europene, utilizarea acestora creează o sursă suplimentară de venit pentru agricultura europeană, reducându-se dependența de petrol. În consecință, Directiva 2003/30/CE² (denumită în continuare „Directiva privind biocarburanții”) a avut ca obiectiv promovarea utilizării într-o pondere mai mare de biocarburanți.

2. Cu toate acestea, legiuitorul european a recunoscut între timp că utilizarea biocarburanților implică și dezavantaje. În consecință, prin Directiva 2009/28/CE³ (denumită în continuare „Directiva privind promovarea energiei regenerabile”) și prin Directiva 2009/30/CE⁴, acesta a consolidat obiectivul privind utilizarea biocarburanților, însă simultan l-a corelat cu așa-numite criterii de durabilitate. Rolul acestora este de a preveni daunele care ar putea fi provocate mediului în cadrul procesului de producție a biocarburanților, în special afectarea terenurilor caracterizate printr-o biodiversitate ridicată sau cu stocuri mari de carbon.

1 — Limba originală: germana.

2 — Directiva 2003/30/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 mai 2003 de promovare a utilizării biocombustibililor și a altor combustibili regenerabili pentru transport (JO L 123, p. 42, Ediție specială, 13/vol. 39, p. 170).

3 — Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE (JO L 140, p. 16).

4 — Directiva 2009/30/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 de modificare a Directivei 98/70/CE în ceea ce privește specificațiile pentru benzine și motorine, de introducere a unui mecanism de monitorizare și reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și de modificare a Directivei 1999/32/CE a Consiliului în ceea ce privește specificațiile pentru carburanții folosiți de navele de navigație interioară și de abrogare a Directivei 93/12/CEE (JO L 140, p. 88).

3. La scurt timp de la adoptarea celor două directive menționate anterior, Belgia a introdus o așa-numită cotă de biocarburanți. Aceasta obligă întreprinderile producătoare de carburanți să comercializeze o anumită cantitate de biocarburanți în proporție de 4 % din cantitatea totală comercializată de carburanți tradiționali. În prezent trebuie să se stabilească dacă această reglementare este compatibilă cu Directiva 98/70/CE⁵ privind calitatea carburanților (denumită în continuare „Directiva privind carburanții”). Această întrebare nu prezintă interes numai pentru statul membru vizat, Belgia, ci și pentru majoritatea celorlalte state membre în care există reglementări similare.⁶

4. În plus, având în vedere momentul la care a fost introdusă cota de biocarburanți în Belgia, se ridică anumite întrebări cu privire la efectele în timp ale directivelor. De asemenea, trebuie să se stabilească aspectul dacă, în conformitate cu Directiva 98/34/CE⁷, Belgia a consultat îndeajuns Comisia cu privire la dispozițiile belgiene care fac obiectul litigiului.

II – Cadrul juridic

A – Dreptul Uniunii

1. Cu privire la Directiva privind carburanții

5. Prima întrebare vizează printre altele Directiva privind carburanții, modificată prin Directiva 2009/30. În conformitate cu articolul 5, această din urmă directivă a intrat în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în Jurnalul Oficial, și anume la 25 iunie 2009, iar conform articolului 4, trebuia transpusă până la 31 decembrie 2010.

6. Articolul 3 din Directiva privind carburanții în *noua* versiune reglementează calitatea benzinei. Conținutul de etanol admisibil face obiectul alineatului (3):

„Statele membre impun furnizorilor să asigure introducerea pe piață a benzinei cu [...] un conținut de etanol de maximum 5 % până în 2013 [...]. Acestea garantează informarea corespunzătoare a consumatorilor cu privire la conținutul de biocarburant din benzină și, mai ales, cu privire la folosirea adecvată a diverselor tipuri de amestecuri conținând benzină.”

7. În conformitate cu articolul 3 alineatul (2) litera (b) și cu anexa I la Directiva privind carburanții⁸ în *vechea* versiune, un conținut de etanol de până la 5 % era de asemenea admisibil.

8. Calitatea motorinei diesel este reglementată la articolul 4 din Directiva privind carburanții în *noua* versiune:

„(1) Statele membre se asigură că motorina diesel poate fi introdusă pe piață pe teritoriul lor numai dacă se conformează specificațiilor stabilite în anexa II.

5 — Directiva 98/70/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 1998 privind calitatea benzinei și a motorinei și de modificare a Directivei 93/12/CEE a Consiliului (JO L 350, p. 58, Ediție specială, 13/vol. 26, p. 3).

6 — Potrivit Comunicării Comisiei către Parlamentul European și Consiliul intitulată „Energia din surse regenerabile: progrese către obiectivul 2020” din 31 ianuarie [COM(2011) 31, p. 12], 20 de state membre au introdus la acea dată obligații similare.

7 — Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul standardelor, reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale (JO L 204, p. 37, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 207), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/96/CE a Consiliului din 20 noiembrie 2006 de adaptare a anumitor directive în domeniul liberei circulații a mărfurilor, având în vedere aderarea Bulgariei și a României (JO L 363, p. 81, Ediție specială, 13/vol. 57, p. 176).

8 — Directiva 98/70, astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1882/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 septembrie 2003 de adaptare la Decizia 1999/468/CE a Consiliului a dispozițiilor privind comitetele care asistă Comisia în exercitarea competențelor de executare prevăzute de actele care fac obiectul procedurii menționate la articolul 251 din Tratatul CE (JO L 284, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 4, p. 213), care a fost în vigoare până la 25 iunie 2009.

Prin derogare de la cerințele din anexa II, statele membre pot permite introducerea pe piață a motorinei diesel cu un conținut de esteri metilici ai acizilor grași (FAME) mai mare de 7 %.

Statele membre asigură informarea corespunzătoare a consumatorilor cu privire la conținutul de biocarburant din motorina diesel, în special conținutul de FAME.

(2) [...]”

9. Versiunea Directivei privind carburanții care a fost în vigoare până la 25 iunie 2009 nu cuprindea nicio dispoziție cu privire la conținutul de esteri metilici ai acizilor grași din motorina diesel.

10. Articolul 5 din Directiva privind carburanții, nemodificat prin Directiva 2009/30, prevede libera circulație a carburanților:

„Niciun stat membru nu poate interzice, limita sau împiedica introducerea pe piață a combustibililor care îndeplinesc cerințele prezentei directive.”

11. Articolul 6 din Directiva privind carburanții, de asemenea nemodificat, permite statelor membre să impună în anumite condiții, în regiuni specifice de pe teritoriul lor, cerințe mai stricte în cazul în care poluarea atmosferică sau a apelor subterane constituie sau este de așteptat în mod rezonabil să constituie o problemă serioasă și recurentă pentru sănătatea oamenilor sau pentru mediu. Astfel de măsuri necesită aprobarea Comisiei. În conformitate cu considerentul (20) al Directivei privind carburanții, această procedură reprezintă o derogare de la procedura de informare stabilită prin Directiva 98/34.

12. Modificările aduse Directivei privind carburanții prin intermediul Directivei 2009/30 cuprind prevederi suplimentare cu privire la utilizarea biocarburanților. Articolul 7a alineatul (2) din Directiva privind carburanții obligă statele membre să reducă emisiile de gaze cu efect de seră generate de carburanți:

„Statele membre impun furnizorilor să reducă cât de treptat posibil emisiile de gaze cu efect de seră generate pe durata ciclului de viață pe unitate de energie de către carburanții și energia furnizate, cu până la 10 % până la 31 decembrie 2020, având ca referință standardul de carburant menționat la alineatul (5) litera (b). Această reducere constă în:

- (a) 6 % până la 31 decembrie 2020. Statele membre pot impune furnizorilor ca, pentru a realiza această reducere, să respecte următoarele valori-țintă intermediare: 2 % până la 31 decembrie 2014 și 4 % până la 31 decembrie 2017;
- (b) o valoare-țintă suplimentară de 2 % până la 31 decembrie 2020, sub rezerva articolului 9 alineatul (1) litera (h), care să fie realizată printr-una sau prin ambele metode descrise în continuare:
 - (i) furnizarea de energie pentru transport furnizată pentru utilizare de către orice tip de vehicul rutier, utilaj mobil nerutier (inclusiv nave de navigație interioară), tractor agricol sau forestier sau ambarcațiuni de agrement;
 - (ii) utilizarea oricărei tehnologii (inclusiv captarea și stocarea carbonului) prin care se pot reduce emisiile de gaze cu efect de seră generate pe durata ciclului de viață pe unitate de energie de carburanți sau de energia furnizată;

- (c) o valoare-țintă suplimentară de 2 % până la 31 decembrie 2020, sub rezerva articolului 9 alineatul (1) litera (i), realizată prin folosirea creditelor achiziționate în conformitate cu mecanismul de dezvoltare curată instituit prin Protocolul de la Kyoto, în condițiile stabilite în Directiva 2003/87/CE [...] în ceea ce privește reducerile din sectorul aprovizionării cu carburanți.”

13. Articolul 7b din Directiva privind carburanții reglementează utilizarea biocarburanților în vederea realizării acestor obiective:

„(1) Indiferent dacă materiile prime au fost cultivate pe teritoriul Comunității sau în afara acestuia, energia produsă din biocarburanți este luată în considerare în sensul articolului 7a numai în cazul în care sunt îndeplinite criteriile de durabilitate prevăzute la alineatele (2)-(6) ale prezentului articol.

[...]

(2) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră datorată utilizării biocarburanților luați în considerare în scopurile menționate la alineatul (1) este de cel puțin 35 %.

[...]”

14. Articolul 7b alineatele (3)-(5) din Directiva privind carburanții exclude posibilitatea luării în considerare a biocarburanților produși din materii prime ce provin de pe terenuri bogate în biodiversitate sau de pe terenuri cu stocuri mari de carbon sau din turbării drenate în acest scop. Conform articolului 7b alineatul (6), trebuie respectate anumite reglementări din dreptul agricol al Uniunii.

2. Cu privire la Directiva privind biocarburanții

15. Directiva privind biocarburanții din anul 2003 a fost prima reglementare care a promovat utilizarea biocarburanților. Articolul 3 cuprinde obiective privind utilizarea biocarburanților în domeniul transporturilor:

„(1)

- (a) Statele membre trebuie să ia măsuri pentru ca o proporție minimă de biocombustibili și alți combustibili regenerabili să fie plasată pe piețele lor, iar în acest scop trebuie să stabilească obiective naționale orientative.
- (b) (i) O valoare de referință pentru aceste obiective este 2 %, calculată pe baza conținutului de energie al tuturor tipurilor de benzine și motorine utilizate în transport, plasate pe piețele lor înainte de 31 decembrie 2005.
- (ii) O valoare de referință pentru aceste obiective este 5,75 %, calculată pe baza conținutului de energie al tuturor tipurilor de benzine și motorine utilizate în transport, plasate pe piețele lor înainte de 31 decembrie 2010.”

3. Cu privire la Directiva privind promovarea energiei regenerabile

16. Directiva privind biocarburanții a fost înlocuită prin Directiva privind promovarea energiei regenerabile⁹ din anul 2009. Aceasta cuprinde norme exhaustive privind promovarea energiei din surse regenerabile și luarea în considerare a acestei energii pentru protecția mediului. În parte, aceste norme corespund modificărilor Directivei privind carburanții adoptate în același timp.

17. Articolul 3 alineatul (4) prima teză din Directiva privind promovarea energiei regenerabile cuprinde o cotă obligatorie de utilizare a energiilor din surse regenerabile în domeniul transporturilor:

„Fiecare stat membru se asigură că ponderea energiei din surse regenerabile utilizată în toate formele de transporturi în 2020 reprezintă cel puțin 10 % din consumul final de energie în transporturi în statul membru respectiv.”

18. Articolul 17 din Directiva privind promovarea energiei regenerabile cuprinde aceleași criterii de durabilitate precum articolul 7b din Directiva privind carburanții.

19. Pe de altă parte, articolul 26 alineatele (2) și (3) din Directiva privind promovarea energiei regenerabile abrogă Directiva privind biocarburanții în două etape:

„(2) În Directiva 2003/30/CE, articolul 2, articolul 3 alineatele (2), (3) și (5) și articolele 5 și 6 se elimină cu efect de la 1 aprilie 2010.

(3) Directivele 2001/77/CE și 2003/30/CE se abrogă cu efect de la 1 ianuarie 2012.”

20. Conform articolului 28, Directiva privind promovarea energiei regenerabile a intrat în vigoare la 25 iunie 2009, în aceeași zi cu Directiva 2009/30, iar conform articolului 27 alineatul (1), această directivă trebuia transpusă, în esență, până la 5 decembrie 2010.

4. Cu privire la Directiva 98/34

21. Conform Directivei 98/34, statele membre trebuie să consulte Comisia înainte de a adopta anumite reglementări care pot perturba funcționarea pieței interne.

22. Articolul 1 din Directiva 98/34 cuprinde principalii termeni utilizați:

„În sensul prezentei directive, termenii utilizați au următoarele înțelesuri:

1. «produs», orice produs fabricat industrial și orice produs agricol, inclusiv produsele de pescărie;

[...]

3. «specificație tehnică», o specificație inclusă într-un document care stabilește caracteristicile unui produs, cum ar fi nivelele de calitate, performanță, securitate sau dimensiunile, inclusiv cerințele care se aplică produsului cu privire la numele sub care acesta este comercializat, terminologia, simbolurile, încercările și metodele de încercare, ambalarea, marcarea sau etichetarea și procedurile pentru evaluarea conformității.

[...]

9 — Citată la nota de subsol 3.

4. «alte cerințe», o cerință, alta decât specificațiile tehnice, impusă unui produs în scopul protejării în special a consumatorilor sau a mediului și care afectează ciclul de viață al produsului după punerea sa pe piață, cum ar fi condițiile de utilizare, reciclare, reutilizare sau de îndepărtare a acestuia, atunci când aceste condiții pot influența semnificativ compoziția sau natura produsului ori comercializarea acestuia;

[...]

11. «reglementare tehnică», specificațiile tehnice sau alte cerințe [...] precum și actele cu putere de lege sau actele administrative ale statelor membre, cu excepția celor prevăzute la articolul 10, care interzic fabricarea, importul, comercializarea sau utilizarea unui produs [...].

[...]”

23. Articolul 8 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 98/34 prevede obligația de informare:

„În conformitate cu articolul 10, Comisiei îi este comunicat, de îndată, de către statele membre, orice proiect de reglementare tehnică, cu excepția situației în care acesta transpune integral un standard internațional sau european, caz în care este suficientă informația referitoare la standardul în cauză; de asemenea, acestea înaintează Comisiei o expunere a motivelor care fac necesară elaborarea unei astfel de reglementări, în cazul în care acest lucru nu a fost clarificat suficient în proiectul de reglementare tehnică.”

24. Articolul 10 din Directiva 98/34 cuprinde excepții de la obligația de informare. Vom reține excepția prevăzută la alineatul (1) prima liniuță:

„(1) Articolele 8 și 9 nu se aplică acelor acte cu putere de lege și acte administrative ale statelor membre sau acordurilor voluntare prin intermediul cărora statele membre:

- sunt în conformitate cu actele comunitare obligatorii care au ca rezultat adoptarea specificațiilor tehnice sau normelor cu privire la servicii.”

B – Dreptul belgian

25. Cota de biocarburanți care face obiectul litigiului din acțiunea principală este prevăzută în Legea din 22 iulie 2009 privind obligația de încorporare a biocarburanților în carburanții fosili puși în vânzare pentru consum¹⁰.

26. Articolul 2 punctele (5)-(8) din această lege definește diferenții biocarburanți:

- „5. «FAME»: esteri metilici ai acizilor grași din codul NC 3824 90 99, care respectă specificațiile standardului NBN-EN 14214,
6. «bioetanol»: etanol produs din biomasă și/sau fracțiunea biodegradabilă a deșeurilor din codul NC 2207 10 00 cu un conținut de alcool în procente volumetrice de minim 99 v/v și care respectă specificațiile standardului NBN-EN 15376,
7. «bio-ETBE»: etil-terț-butil-eter din codul NC 2909 19 00 care nu este de origine sintetică și care conține 47 % v/v bioetanol,

¹⁰ — *Moniteur belge* din 3 august 2009, p. 51920.

8. «biocarburanți durabili»: biocarburanți produși în Comunitatea Europeană (CE) care îndeplinesc următoarele criterii de durabilitate:
- materiile prime provin din agricultură, iar pentru cultivarea acestora trebuie să se utilizeze cât mai puține îngrășăminte și pesticide cu puțință; producția trebuie să respecte cerințele legale în materie de gestionare stabilite în titlul «Mediu» de la litera A și la punctul 9 din anexa II la Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului din 19 ianuarie 2009 de stabilire a unor norme comune pentru sistemele de ajutor direct pentru agricultori în cadrul politicii agricole comune și de instituire a anumitor sisteme de ajutor pentru agricultori, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1290/2005, (CE) nr. 247/2006, (CE) nr. 378/2007 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003, precum și cerințele legale care derivă din bunele condiții agricole și de mediu prevăzute în anexa III la regulamentul citat;
 - materiile prime nu provin din terenuri agricole situate în afara CE care au făcut recent obiectul unei despăduriri;
 - biocarburanții produși trebuie să determine o diminuare considerabilă a emisiilor de CO₂;
 - producerea biocarburanților trebuie să respecte specificațiile tehnice stabilite de UE cu privire la respectarea normelor sociale și în materie de mediu;

Regele stabilește prin decret regal adoptat în Consiliul de Miniștri mijloacele de probă, precum și, dacă este cazul, planificarea și metoda de calcul aferente criteriilor menționate anterior.”

27. Articolele 4 și 5 cuprind cota de biocarburanți care trebuie atinsă prin încorporarea în carburanții obișnuiți:

„Articolul 4 § 1. Companiile petroliere înregistrate care pun în consum produse de benzină și/sau motorină sunt obligate să pună de asemenea în consum, în cadrul aceluiași an calendaristic, o cantitate de biocarburanți durabili, stabilită după cum urmează:

- FAME, cel puțin 4 % v/v din cantitatea produselor de motorină puse în consum;
- Bioetanol, pur sau sub formă de bio-ETBE, cel puțin 4 % v/v din cantitatea produselor de benzină puse în consum.

§ 2. [...]

Articolul 5 Punerea în consum a biocarburanților durabili, astfel cum se menționează la articolul 4, se face prin încorporarea în produse de benzină și/sau motorină puse în consum, cu respectarea standardelor de produse NBN-EN 590 pentru produsele de motorină și NBN-EN 228 pentru produsele de benzină.”

28. Inițial, conform articolului 13, această lege era valabilă între 1 iulie 2009 și 30 iunie 2011, însă prin Decretul regal din 23 iunie 2011¹¹, valabilitatea sa a fost extinsă până la 30 iunie 2013.

11 — *Moniteur belge* din 30 iunie 2011, p. 37981.

III – Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare

29. Diverse întreprinderi belgiene din domeniul carburanților (denumite în continuare „Belgische Petroleum Unie și alții”) contestă în fața Grondwettelijk Hof (Curtea Constituțională belgiană) cota de biocarburanți. În cadrul acestei proceduri, Grondwettelijk Hof adresează Curții următoarele întrebări:

- „1) Articolele 3, 4 și 5 din Directiva privind carburanții, precum și, eventual, articolul 4 alineatul (3) [TUE], articolul 26 alineatul (2) [TFUE] și articolele 28 [TFUE] și 34-36 [TFUE] trebuie interpretate în sensul că interzic adoptarea unei dispoziții legale în temeiul căreia companiile petroliere înregistrate care pun în consum produse de benzină și/sau de motorină sunt obligate să pună de asemenea în consum, în același an calendaristic, o cantitate de biocarburanți durabili, mai exact bioetanol, pur sau sub formă de bio-ETBE, în proporție de cel puțin 4 % v/v din cantitatea produselor de benzină puse în consum, și FAME în proporție de cel puțin 4 % v/v din cantitatea produselor de motorină puse în consum?
- 2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare preliminară, articolul 8 din Directiva 98/34 trebuie interpretat în sensul că impune, fără a aduce atingere articolului 10 alineatul (1) prima liniuță din aceeași directivă, obligația de a aduce la cunoștința Comisiei proiectul de reglementare tehnică în baza căruia companiile petroliere înregistrate care pun în consum produse de benzină și/sau de motorină sunt obligate să pună în consum de asemenea, în același an calendaristic, o anumită cantitate de biocarburanți durabili, mai exact bioetanol, pur sau sub formă de bio-ETBE, în proporție de cel puțin 4 % v/v din cantitatea produselor de benzină puse în consum, și FAME în proporție de cel puțin 4 % v/v din cantitatea produselor de motorină puse în consum?”

30. Belgische Petroleum Unie și alții, Belgian Bioethanol Association VZW și alții (denumite în continuare „Belgian Bioethanol și alții”), Regatul Belgiei, Regatul Țărilor de Jos și Comisia Europeană au depus memoriile. Cu excepția Țărilor de Jos, toate celelalte părți s-au exprimat și în cadrul ședinței din 7 iunie 2012.

IV – Apreciere juridică

A – Cu privire la admisibilitatea cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare

31. Belgian Bioethanol și alții au îndoieli cu privire la admisibilitatea cererii, întrucât aceasta nu ar avea nicio legătură cu cauza înaintată Curții Constituționale din Belgia. În acțiunea principală este invocat motivul privind încălcarea libertății schimburilor comerciale și de a desfășura o activitate economică, garantate de dreptul belgian, fără însă a fi menționată încălcarea prevederilor dreptului Uniunii menționate.

32. Întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub propria răspundere și a cărei exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază însă de o prezumție de relevanță. Curtea nu poate refuza să se pronunțe asupra unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulate de o instanță națională decât atunci când este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate¹².

12 — Hotărârea din 7 septembrie 1999, Beck și Bergdorf (C-355/97, Rec., p. I-4977, punctul 22), Hotărârea din 5 decembrie 2006, Cipolla și alții (C-94/04 și C-202/04, Rec., p. I-11421, punctul 25), Hotărârea din 8 septembrie 2009, Budějovický Budvar (C-478/07, Rep., p. I-7721, punctul 63), și Hotărârea din 1 decembrie 2011, Painer (C-145/10, Rep., p. I-12533, punctul 59).

33. Grondwettelijk Hof pornește de la premisa că libertatea schimburilor comerciale și de a desfășura o activitate economică este încălcată în cazul în care cota de biocarburanți impusă de Belgia încalcă prevederile menționate ale dreptului Uniunii. În consecință, nu se poate stabili că cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare nu are nicio legătură evidentă cu obiectul acțiunii principale. Prin urmare, cererea este admisibilă.

B – Cu privire la Directiva privind carburanții

34. Prin intermediul primei întrebări, Grondwettelijk Hof dorește să afle în special dacă cota de biocarburanți este compatibilă cu articolele 3, 4 și 5 din Directiva privind carburanții. Întrebarea menționează, într-adevăr, numai obligația, prevăzută la articolul 4 din legea belgiană care face obiectul litigiului, de a introduce pe piață o anumită cotă de biocarburanți, însă trebuie să se ia în considerare totodată faptul că, în conformitate cu articolul 5 din lege, aceasta presupune încorporarea în carburanții obișnuți.

1. Cu privire la articolele 3 și 4 din Directiva privind carburanții

35. Cota belgiană de biocarburanți ar fi în orice caz inadmisibilă în cazul în care amestecurile de carburanți rezultate ar fi incompatibile cu specificațiile pentru benzină și motorină prevăzute la articolele 3 și 4 din Directiva privind carburanții.

36. Acest lucru nu reprezintă o problemă din punctul de vedere al *noii* versiuni a Directivei privind carburanții. Articolul 3 alineatul (3) și articolul 4 alineatul (1) al doilea paragraf vizează *conținutul maxim* de etanol în benzină (5 %), respectiv de esteri metilici ai acizilor grași în motorină (7 %). Reglementarea belgiană care prevede punerea în consum a 4 % biocarburanți prin încorporarea în carburanții obișnuți nu impune depășirea acestui prag. În consecință, nu există nicio contradicție.

37. Din punctul de vedere al *vechii* versiuni a Directivei privind carburanții, situația ar fi diferită. Articolul 3 alineatul (2) litera (b) și anexa I permiteau de asemenea introducerea pe piață a benzinei cu un conținut de etanol de maxim 5 %, însă nu prevedeau încorporarea esterilor metilici ai acizilor grași în motorină.

38. La 1 iulie 2009, data intrării în vigoare a cotei belgiene de biocarburanți, Directiva 2009/30 de modificare a Directivei privind carburanții modificase deja Directiva privind carburanții și în special articolele 3 și 4, aplicabile în speță. Aceste modificări au intrat în vigoare cu efect imediat, odată cu noua directivă, fără a ține seama de termenul de transpunere¹³. Nu există dispoziții tranzitorii speciale care să prevadă menținerea vechilor dispoziții pentru anumite situații de fapt. Astfel, articolele 3 și 4 din vechea versiune nu mai pot fi considerate un etalon pentru cota belgiană de biocarburanți.

39. În consecință, în temeiul noii versiuni a Directivei privind carburanții, trebuie să se constate compatibilitatea cotei de biocarburanți cu articolele 3 și 4 din aceasta.

13 — Cu privire la *invocarea* noilor prevederi anterior expirării termenului de transpunere, a se vedea punctul 57 de mai jos.

2. Cu privire la articolul 5 din Directiva privind carburanții

40. Cu toate acestea, părțile abordează cu precădere articolul 5 din Directiva privind carburanții, care nu este vizat de modificările aduse Directivei privind carburanții în anul 2009. Conform acestuia, niciun stat membru nu poate interzice, limita sau împiedica introducerea pe piață a carburanților care îndeplinesc cerințele directivei. Belgische Petroleum Unie și alții consideră că obligația de încorporare a biocarburanților ar limita introducerea pe piață a carburanților, întrucât aceasta ar cuprinde o condiție suplimentară cu privire la introducerea pe piață a carburanților care corespund deja cerințelor directivei.

a) Cu privire la interpretarea articolului 5 din Directiva privind carburanții

41. Această poziție derivă din interzicerea restricțiilor libertăților fundamentale, care intră în aplicare încă din momentul în care măsura este susceptibilă să constituie, în mod direct sau indirect, efectiv sau potențial, un obstacol în calea comerțului intracomunitar¹⁴, respectiv atunci când este de natură să interzică, să îngreuneze sau să facă mai puțin atractivă exercitarea libertății fundamentale¹⁵. Într-adevăr, la prima vedere este logic să presupunem că, pentru introducerea interdicției privind restricționarea la articolul 5 din Directiva privind carburanții, legiuitorul a pornit de la aceste interdicții de restricționare cunoscute. Este de asemenea clar că, în caz de îndoieli, această prevedere, asemenea dreptului derivat, trebuie interpretată în acord cu libertățile fundamentale.

42. Cu toate acestea, de aici nu reiese faptul că articolul 5 din Directiva privind carburanții ar trebui înțeles ca o libertate fundamentală și că, în consecință, s-ar opune oricărei restricții privind comercializarea carburanților care corespund standardelor, fapt care, conform textului reglementării, s-ar aplica și situațiilor de fapt pur interne. Astfel, libertățile fundamentale care stau la baza dreptului Uniunii au un cu totul alt obiectiv¹⁶ decât interdicția restricțiilor prevăzută la articolul 5. Acest lucru reiese în special din contextul reglementării și din obiectivele Directivei privind carburanții.

43. Directiva privind carburanții nu are drept obiectiv o armonizare cuprinzătoare a sectorului carburanților. Conform considerentului (1), aceasta urmărește mai degrabă armonizarea specificațiilor referitoare la carburanți, și anume a reglementărilor privind compoziția și proprietățile carburanților, pentru a evita barierele comerciale rezultate din aplicarea unor standarde diferite. În consecință, interdicția restricțiilor poate fi raportată doar la reglementările care vizează specificațiile cu privire la carburanți.

44. Un argument suplimentar în acest sens este singura excepție prevăzută în mod explicit, articolul 6 din Directiva privind carburanții, care vizează în mod exclusiv adoptarea specificațiilor de mediu cu caracter mai strict. Dacă legiuitorul ar fi vrut să adopte prin intermediul articolului 5 o interdicție de restricționare globală, ar fi acționat în consecință și ar fi adoptat o reglementare derogatorie globală. Aceasta ar fi cuprins și posibile restricții care nu fac obiectul articolului 6, de exemplu, reglementări ale prețurilor, norme de siguranță în domeniul distribuției de carburanți sau prevederi cu privire la publicitatea privind carburanții.

14 — Hotărârea din 10 februarie 2009, Comisia/Italia (C-110/05, Rep., I-519, punctul 33).

15 — A se vedea, cu privire la libera circulație a lucrătorilor, Hotărârea din 10 martie 2011, Casteels (C-379/09, Rep., p. I-1379, punctul 22), cu privire la libertatea de stabilire, Hotărârea din 11 martie 2010, Attanasio Group (C-384/08, Rep., p. I-2055, punctul 43), cu privire la libertatea de a presta servicii, Hotărârea din 28 martie 1996, Guiot (C-272/94, Rec., p. I-1905, punctul 10), și Hotărârea din 4 octombrie 2011, Football Association Premier League și alții (C-403/08 și C-429/08, Rep., p. I-9083, punctul 85), precum și, cu privire la libera circulație a capitalurilor, Hotărârea din 12 decembrie 2006, Test Claimants in the FII Group Litigation (C-446/04, Rec., p. I-11753, punctul 184).

16 — A se vedea, de exemplu, Hotărârea din 7 februarie 1979, Knoors (115/78, Rec., p. 399, punctul 17), Hotărârea din 30 noiembrie 1995, Gebhard (C-55/94, Rec., p. I-4165, punctul 37), și Hotărârea din 15 aprilie 2010, CIBA (C-96/08, Rep., p. I-2911, punctul 45).

45. Alte reglementări din legislația secundară, de exemplu cu privire la impozitarea produselor petroliere¹⁷, confirmă domeniul de aplicare limitat al interdicției restricțiilor prevăzute de Directiva privind carburanții. Și un astfel de impozit ar necesita, în sensul larg al interdicției restricțiilor, o justificare, însă raportul dintre impozit și principiul interzicerii restricțiilor nu este menționat nicăieri.

46. În concluzie, trebuie să se constate faptul că articolul 5 din Directiva privind carburanții se opune în mod exclusiv reglementărilor care au legătură în mod direct cu specificațiile privind carburanții.

b) Cu privire la aplicarea interdicției restricțiilor în temeiul articolului 5 din Directiva privind carburanții

47. Din punct de vedere formal, cota belgiană de biocarburanți care face obiectul litigiului nu cuprinde specificații suplimentare privind carburanții. Belgia, Belgian Bioethanol Association și Comisia subliniază în mod întemeiat că obligația de comercializare a biocarburanților prin încorporare nu vizează fiecare litru de carburant în parte. Este la latitudinea producătorilor să decidă dacă încorporează 4 % biocarburanți pe litru sau comercializează loturi neîncorporate, adăugând, în compensare, altor loturi cantități mai mari de biocarburanți.

48. În concluzie, reglementarea belgiană corespunde unei specificații suplimentare cu privire la carburanți, întrucât întreprinderile producătoare de carburanți trebuie, în orice caz, să încorporeze în cantități considerabile biocarburanți în carburanții introduși pe piață. Faptul că pot încorpora proporții diferite de biocarburanți în anumite cantități de carburant, în măsura în care, per total, comercializează cantități suficiente de biocarburanți fără a depăși pragul maxim prevăzut de Directiva privind carburanții, nu modifică cu nimic natura obligației: cantități considerabile de carburanți comercializați trebuie amestecate cu biocarburanți.

49. Țările de Jos menționează și alte modalități de a introduce pe piață cantitățile de biocarburanți corespunzătoare, însă acestea nu se aplică în acțiunea principală. Astfel, conform articolului 5 din legea belgiană, biocarburanții sunt introduși pe piață în amestec cu benzină sau motorină.

50. De altfel, și Grondwettelijk Hof din Belgia a ajuns la o concluzie similară atunci când, asemenea Consiliului de Stat belgian în cadrul procedurii legislative¹⁸, a constatat că reglementarea belgiană reprezintă un „standard de produs” în sensul dispozițiilor privind repartizarea internă a competențelor¹⁹.

51. Această specificație suplimentară cu privire la carburanți limitează introducerea pe piață a carburanților care corespund Directivei privind carburanții. Introducerea pe piață a acestora este mai puțin atractivă în cazul în care întreprinderea producătoare de carburanți este obligată să comercializeze 4 % biocarburanți. Îndeplinirea acestei obligații ar putea presupune costuri mai ridicate sau riscuri suplimentare.

52. Pentru acest motiv, cota de biocarburanți restricționează în principiu, în sensul articolului 5 din Directiva privind carburanții, introducerea pe piață a carburanților.

17 — Directiva 2003/96/CE a Consiliului din 27 octombrie 2003 privind restructurarea cadrului comunitar de impozitare a produselor energetice și a electricității (JO L 283, p. 51, Ediție specială, 09/vol. 2, p. 98).

18 — DOC 52 2037/001, adoptat de Camera Deputaților din Belgia la 9 iunie 2009, p. 17, p. 20 și urm. (punctul 5.2.).

19 — Hotărârea pronunțată de Grondwettelijk Hof la 22 decembrie 2010, Belgische Petroleum Unie și alții (149/2010, punctul B.5.2.).

c) Cu privire la posibile excepții de la interdicția restricțiilor în conformitate cu articolul 5 din Directiva privind carburanții

53. Trebuie să se analizeze în continuare problema dacă cota de biocarburanți face obiectul unei excepții de la interdicția restricțiilor prevăzută la articolul 5 din Directiva privind carburanții. Excepțiile pot rezulta din dispozițiile acestei directive sau din alte directive.

i) Cu privire la articolele 3 și 4 din Directiva privind carburanții

54. Articolul 3 alineatul (3) și articolul 4 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva privind carburanții nu pot fi considerate excepții de la articolul 5. Conform acestora, statele membre trebuie să permită încorporările corespunzătoare, însă nu reiese faptul că acestea au competența de a solicita o încorporare a biocarburanților.

ii) Cu privire la articolul 6 din Directiva privind carburanții

55. În plus, nu reiese nici faptul că dispoziția derogatorie prevăzută la articolul 6 din Directiva privind carburanții s-ar aplica unor specificații de mediu mai stricte privind carburanții. Într-adevăr, aprobarea obligatorie a Comisiei prevăzută de această dispoziție nu există. Avizul Comisiei din 15 august 2007 cu privire la o propunere legislativă belgiană anterioară²⁰, menționat în mod repetat în cadrul procedurii, nu a fost adoptat în conformitate cu articolul 6, ci în cadrul procedurii prevăzute de Directiva 98/34, și nu cuprindea nicio aprobare din partea Comisiei cu privire la cota belgiană de biocarburanți.

iii) Cu privire la articolele 7a și 7b din Directiva privind carburanții

56. Cota de biocarburanți se poate întemeia totuși pe articolul 7a alineatul (2) din Directiva privind carburanții. Conform acestuia, statele membre impun furnizorilor de energie să reducă cu un anumit procent emisiile de gaze cu efect de seră generate pe unitatea de energie de către carburanții furnizați. Considerentul (9) al Directivei 2009/30, care a introdus acest obiectiv în Directiva privind carburanții, stabilește că acest obiectiv trebuie atins măcar parțial prin utilizarea de biocarburanți. În consecință, articolul 7b alineatul (2) din Directiva privind carburanții prevede ca reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră rezultate din utilizarea biocarburanților să fie într-o primă etapă de minim 35 %, ulterior de 50 % și în final de 60 %. Astfel, obligarea întreprinderilor producătoare de carburanți să utilizeze biocarburanți nu se opune Directivei privind carburanții și în special articolului 5 din aceasta.

57. Termenul de transpunere a acestor dispoziții nu expirase la momentul adoptării cotei belgiene de biocarburanți. Cu toate acestea, directiva produce efecte juridice față de statele membre de la intrarea sa în vigoare²¹, putând fi transpusă și înainte de termen²². Prin urmare, Belgia poate invoca articolul 7a alineatul (2) și anterior expirării termenului de transpunere.

58. Astfel cum subliniază însă în mod întemeiat Belgische Petroleum Unie și alții, biocarburanții pot fi luați în considerare în vederea îndeplinirii acestei obligații în conformitate cu articolul 7b alineatul (1) din Directiva privind carburanții numai în măsura în care la producerea acestora au fost respectate criteriile de durabilitate prevăzute la articolul 7b alineatele (3)-(6). Aceste criterii interzic în special utilizarea terenurilor cu însemnătate deosebită pentru mediu și presupun, în cazul producției de biocarburanți sau a materiilor prime corespunzătoare în cadrul Uniunii, respectarea dreptului agroecologic al Uniunii.

20 — Anexa 4 la memoriul depus de Comisie.

21 — Hotărârea din 4 iulie 2006, Adeneler și alții (C-212/04, Rec., p. I-6057, punctul 119).

22 — A se vedea Hotărârea din 15 noiembrie 2005, Comisia/Austria (C-320/03, Rec., p. I-9871, punctul 80), și Hotărârea din 14 iunie 2007, Comisia/Belgia (C-422/05, Rep., p. I-4749, punctul 52).

59. În consecință, cota belgiană de biocarburanți face obiectul articolului 7a alineatul (2) din Directiva privind carburanții numai în cazul în care se asigură faptul că, la producerea biocarburanților, respectiv a materiilor prime utilizate, au fost respectate criteriile de durabilitate prevăzute la articolul 7b alineatele (3)-(6).

60. Aspectul dacă prevederile belgiene asigură îndeplinirea acestor condiții nu face obiectul cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare și nici nu poate fi verificat pe baza informațiilor din cadrul cererii. Astfel, această întrebare trebuie analizată în continuare de Grondwettelijk Hof. Nu este însă evident că definiția dată biocarburanților durabili prevăzută la articolul 2 punctul (8) din Legea belgiană din 22 iulie 2009 este suficientă în acest sens.

iv) Cu privire la Directiva privind promovarea energiei regenerabile

61. În principiu, ceea ce este valabil în cazul articolelor 7a și 7b din Directiva privind carburanții este valabil și în ceea ce privește Directiva privind promovarea energiei regenerabile. Cota de biocarburanți reprezintă un mijloc care contribuie la atingerea cotei privind utilizarea energiilor regenerabile pentru transporturi, potrivit articolului 3 alineatul (4) din Directiva privind promovarea energiei regenerabile. În acest sens, se iau în considerare însă numai biocarburanții la producerea cărora au fost respectate criteriile de durabilitate. În consecință, aplicarea acestei directive nu modifică cu nimic rezultatul analizei Directivei privind carburanții.

v) Cu privire la articolul 3 din Directiva privind biocarburanții

62. În cazul în care nu se asigură respectarea criteriilor de durabilitate, mai există posibilitatea de a întemeia cota de biocarburanți pe articolul 3 alineatul (1) din Directiva privind biocarburanții din anul 2003, care prevede că statele membre trebuie, prin stabilirea unor obiective naționale orientative, să atingă până la 31 decembrie 2010 o componentă minimă de biocarburanți de 5,75 % din cantitatea totală de benzină și de motorină utilizată în transport și pusă în vânzare pe piața națională.

63. Astfel cum a constatat Curtea, Directiva privind biocarburanții nu impune statelor membre măsurile care trebuie luate pentru atingerea acestor obiective orientative, ci le lasă în această privință libertatea de a alege natura măsurilor care trebuie adoptate, astfel încât statele respective dispun de o marjă largă de apreciere. În acest sens, o măsură adecvată o reprezintă în special stabilirea unei cote obligatorii de biocarburanți pentru companiile petroliere²³. În consecință, interzicerea restricțiilor prevăzută la articolul 5 din Directiva privind carburanții nu se poate opune în principiu unei astfel de cote.

64. În considerentul (21) al Directivei privind biocarburanții se arată însă faptul că politicile naționale de promovare a utilizării biocarburanților nu trebuie să ducă la interzicerea liberei circulații a carburanților care respectă cerințele specificațiilor de mediu armonizate stabilite de legislația comunitară. Directiva privind biocarburanții trebuie interpretată astfel încât măsurile de punere în aplicare a acesteia să respecte libera circulație a mărfurilor în conformitate cu articolul 34 TFUE²⁴. Prin urmare, aceste măsuri nu trebuie să prevadă restricții inadmisibile ale comerțului cu carburanți.

65. Astfel cum am arătat, cota de biocarburanți reduce interesul pentru comerțul cu carburanți obișnuiți care respectă specificațiile Directivei privind carburanții²⁵. De altfel, cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare pare să plece de la premisa că dispozițiile belgiene care fac obiectul litigiului restricționează libera circulație a mărfurilor²⁶, și anume că această cotă cuprinde atât carburanții

23 — Hotărârea din 10 septembrie 2009, Plantanol (C-201/08, Rep., p. I-8343, punctul 35 și urm.).

24 — A se vedea Hotărârea din 14 decembrie 2004, Radlberger Getränkegesellschaft și S. Spitz (C-309/02, Rec., p. I-11763, punctul 36).

25 — A se vedea punctul 51 de mai sus.

26 — Citată la nota de subsol 19, punctul B.11.

importați, cât și pe cei introduși pe piața națională. Cu toate acestea, și în cazul în care s-ar include numai producția internă de carburanți, cota de biocarburanți ar putea restricționa cel puțin în mod indirect importul de țiței sau de alte materii prime utilizate în procesul de producție al carburanților, întrucât ar fi mai puțin atractiv să se producă din aceste materii carburanți pentru consumul intern.

66. Măsurile naționale susceptibile să constituie un obstacol în calea comerțului intracomunitar pot fi justificate prin motive imperative de protecție a mediului, cu condiția ca măsurile în cauză să fie proporționale cu obiectivul urmărit²⁷.

67. În cazul în care legiuitorul Uniunii a adoptat deja dispoziții relevante, acestea sprijină o astfel de justificare, însă trebuie de asemenea respectate²⁸.

68. Astfel cum demonstrează Hotărârea Plantanol²⁹, cu privire la Directiva privind biocarburanții, statele membre au putut presupune mai întâi că, în cadrul valorilor-limită prevăzute, o cotă de biocarburanți era justificată în lipsa altor restricții impuse de cerințe imperative privind protecția mediului.

69. Cu toate acestea, articolul 7b alineatele (3)-(6) din Directiva privind carburanții și articolul 17 din Directiva privind promovarea energiei regenerabile indică faptul că, în urma adoptării acestei reglementări, Uniunea nu mai consideră că utilizarea biocarburanților reprezintă în orice situație o cerință imperativă cu privire la protecția mediului. Astfel cum demonstrează considerentul (11) al Directivei 2009/30 și considerentul (69) al Directivei privind promovarea energiei regenerabile, terenurile caracterizate prin biodiversitate trebuie protejate împotriva distrugerii ca urmare a obținerii materiilor prime necesare producției de biocarburanți. În conformitate cu considerentele (12) și (14) ale Directivei 2009/30 și cu considerentele (70) și (72) ale Directivei privind promovarea energiei regenerabile, această condiție se aplică și terenurilor cu stocuri mari de carbon în sol sau în vegetație, întrucât efectele negative ale eliberării carbonului în atmosferă ar putea să depășească avantajele utilizării biocarburanților.

70. Aceste constatări recent evidențiate cu privire la riscurile promovării biocarburanților aveau importanță și anterior adoptării celor două directive din anul 2009, însă cel târziu începând cu această dată trebuiau să fie cunoscute de către statele membre, motiv pentru care trebuie luate în considerare atunci când se evaluează justificarea restricțiilor privind libera circulație a mărfurilor prin motive de protecție a mediului.

71. Termenele de transpunere ale directivelor iau însă în considerare faptul că armonizarea dreptului național necesită timp. Astfel, în vederea evaluării reglementărilor *existente*, criteriile de durabilitate prezintă importanță doar ulterior expirării termenului de transpunere a acestor directive, și anume începând cu 30 decembrie 2010, sfârșitul termenului de transpunere pentru modificarea Directivei privind carburanții.

72. Acest lucru nu se aplică însă restricțiilor noi, precum cota belgiană de biocarburanți, adoptată abia *după* intrarea în vigoare a Directivei privind promovarea energiei regenerabile și a Directivei 2009/30.

27 — A se vedea Hotărârea din 20 septembrie 1988, Comisia/Danemarca (302/86, Rec., p. 4607, punctul 8), Hotărârea din 9 iulie 1992, Comisia/Belgia (C-2/90, Rec., p. I-4431, punctul 22), și Hotărârea Radlberger Getränkegesellschaft și S. Spitz (citată la nota de subsol 24, punctul 75).

28 — Hotărârea Comisia/Austria (citată la nota de subsol 22, punctul 74 și urm.). A se vedea și Hotărârea din 13 martie 2001, PreussenElektra (C-379/98, Rec., p. I-2099, punctul 77 și urm.).

29 — Citată la nota de subsol 23.

73. La acel moment, statele membre nu erau obligate să adopte măsurile de transpunere a unei directive înainte de expirarea termenului prevăzut în acest scop, însă din articolul 4 alineatul (3) TFUE coroborat cu articolul 288 alineatul (3) TFUE și din directive însele reiese că, în această perioadă, statele membre trebuie să evite adoptarea unor dispoziții de natură să compromită în mod grav rezultatul impus prin această directivă³⁰.

74. Nu este exclus ca această „interdicție de compromitere a obiectivelor directivei”³¹ să se fi opus reintroducerii unei cote de biocarburanți care nu respecta criteriile de durabilitate. Astfel, este posibil ca cererea crescută de biocarburanți să fi determinat, în cadrul procesului de obținere a materiilor prime, daunele ireversibile pe care criteriile de durabilitate ar trebui să le prevină să se fi produs.

75. Cu toate acestea, aspectul privind aplicarea interdicției de compromitere a obiectivelor directivei nu trebuie decis în mod definitiv. Într-adevăr, în prezenta cauză nu se examinează problema dacă Directiva privind promovarea energiei regenerabile și Directiva 2009/30 se opun cotei belgiene de biocarburanți, ci dacă restricția privind libera circulație a mărfurilor ca urmare a introducerii cotei belgiene de biocarburanți poate fi justificată prin cerințe imperative cu privire la protecția mediului și dacă astfel Directiva privind biocarburanții permite o derogare de la interdicția restricțiilor prevăzută la articolul 5 din Directiva privind carburanții. Analiza acestei justificări trebuie să țină seama de aprecierile legiuitorului Uniunii făcute în actele juridice în vigoare. Pentru aceasta nu este necesar să se invoce interdicția de compromitere a obiectivelor directivei sau să se aștepte expirarea termenului de transpunere³².

76. Din considerațiile de mai sus reiese că Belgia poate invoca justificarea prin Directiva privind biocarburanții numai în cazul în care cota de biocarburanți respectă criteriile de durabilitate.

77. În cazul în care Curtea nu ar adopta opinia noastră conform căreia, la aplicarea articolului 3 alineatul (1) din Directiva privind biocarburanții, trebuie luate în considerare criteriile de durabilitate, menționăm faptul că orice justificare întemeiată pe această directivă trebuie să ia sfârșit la 1 ianuarie 2012, data abrogării sale prin articolul 26 alineatul (3) din Directiva privind promovarea energiei regenerabile.

vi) Cu privire la articolul 193 TFUE

78. Belgia citează și articolul 193 TFUE, care permite statelor membre să adopte măsuri mai stricte de protecție a mediului. O cotă de biocarburanți care nu respectă criteriile de durabilitate nu reprezintă însă o măsură de protecție cu caracter mai puternic, ci slăbește nivelul de protecție a mediului în comparație cu nivelul de protecție oferit în cadrul Uniunii.

79. În orice caz, articolul 193 TFUE se aplică numai în raport cu măsurile de protecție a mediului adoptate de Uniune care se întemeiază pe articolul 192 TFUE. Cu toate acestea, conform considerentului (95) al Directivei privind promovarea energiei regenerabile și considerentului (23) al Directivei 2009/30, criteriile de durabilitate se întemeiază pe competențele în materia pieței interne prevăzute la articolul 114 TFUE. În acest caz sunt permise măsuri de protecție mai stricte numai dacă ele respectă prevederile articolului 114 alineatele (5)-(7) TFUE. Condițiile impuse de aceste reglementări nu sunt îndeplinite însă în speță, întrucât Belgia nu a prezentat Comisiei o cerere corespunzătoare.

30 — Hotărârea din 18 decembrie 1997, Inter-Environnement Wallonie (C-129/96, Rec., p. I-7411, punctul 45), Hotărârea din 4 iulie 2006, Adeneler și alții (citată la nota de subsol 21, punctul 121), Hotărârea Comisia/Belgia (citată la nota de subsol 22, punctul 62), și Hotărârea din 26 mai 2011, Stichting Natuur en Milieu și alții (C-165/09-C-167/09, Rep., p. I-4599, punctul 78).

31 — A se vedea, de exemplu, Concluziile noastre prezentate la 18 mai 2004 în cauza Wippel (C-313/02, Rec., p. I-9483, punctul 60), la 27 octombrie 2005 în cauza Adeneler și alții (C-212/04, Rec., p. I-6057, punctul 48) și la 16 decembrie 2010 în cauza Stichting Natuur en Milieu și alții (C-165/09-C-167/09, Rep., p. I-4599, punctele 83 și 84).

32 — A se vedea, în Concluziile noastre prezentate în cauza Wippel, punctele 58-63, și în cauza Adeneler, punctele 45-53, citate la nota de subsol 30, reflecțiile cu privire la interpretarea conformă înainte de expirarea termenului de transpunere.

vii) Concluzie intermediară

80. Așadar, cota belgiană de biocarburanți este compatibilă cu Directiva privind carburanții numai în cazul în care respectă criteriile de durabilitate prevăzute la articolul 7b alineatele (3)-(6).

3. Cu privire la dispozițiile dreptului primar citate

81. Nu se impune o analiză separată a dispozițiilor citate în subsidiar de Grondwettelijk Hof, și anume articolul 4 alineatul (3) TUE, articolul 26 alineatul (2) TFUE și articolele 28 TFUE și 34-36 TFUE. În cazul în care cota belgiană de biocarburanți respectă criteriile de durabilitate, aceasta este compatibilă și cu piața internă, întrucât vizează transpunerea unei obligații necontestate prevăzute de legislația secundară. Dacă, dimpotrivă, această cotă nu respectă criteriile de durabilitate, ea este inadmisibilă conform dreptului derivat.

4. Cu privire la răspunsul la prima întrebare

82. Astfel, la prima întrebare este necesar să se răspundă că articolele 3, 4, 5, 7a și 7b din Directiva privind carburanții trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei dispoziții legale adoptate ulterior datei de 25 iunie 2009, în temeiul căreia companiile petroliere înregistrate care pun în consum produse de benzină și/sau de motorină sunt obligate să pună în consum de asemenea, în același an calendaristic, o cantitate de biocarburanți durabili, mai exact bioetanol, pur sau sub formă de bio-ETBE, în proporție de cel puțin 4 % v/v din cantitatea produselor de benzină puse în consum, și FAME în proporție de cel puțin 4 % v/v din cantitatea produselor de motorină puse în consum, în măsura în care, la producerea acestor biocarburanți, trebuie respectate criteriile de durabilitate prevăzute la articolul 7b din această directivă.

C – Cu privire la consultarea Comisiei

83. Prin intermediul celei de a doua întrebări, Grondwettelijk Hof solicită clarificări cu privire la aspectul dacă, în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) din Directiva 98/34, Belgia trebuia să consulte Comisia cu privire la reglementările în litigiu cu ocazia introducerii unei cote privind biocarburanții înainte de intrarea în vigoare a acestor reglementări.

84. În conformitate cu articolul 8 alineatul (1) din Directiva 98/34, Comisiei îi este comunicat, de îndată, de către statele membre, orice proiect de reglementare tehnică.

85. În această privință, potrivit unei jurisprudențe constante, Directiva 98/34 urmărește, printr-un control preventiv, protejarea liberei circulații a mărfurilor, care este unul dintre fundamentele Comunității, iar acest control este util în măsura în care reglementările tehnice care intră în domeniul de aplicare al acestei directive pot constitui obstacole în calea schimburilor de mărfuri dintre statele membre, aceste obstacole neputând fi admise decât dacă sunt necesare pentru îndeplinirea unor cerințe imperative care urmăresc un scop de interes general³³.

86. Întrucât obligația de notificare prevăzută la articolul 8 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 98/34 constituie un mijloc esențial pentru realizarea acestui control comunitar, eficacitatea acestuia din urmă va fi cu atât mai mare cu cât această directivă este interpretată în sensul că nerespectarea obligației de notificare constituie un viciu de procedură substanțial de natură să determine inaplicabilitatea reglementărilor tehnice respective, astfel încât acestea nu pot fi opuse particularilor³⁴.

33 — Hotărârea din 15 aprilie 2010, Sandström (C-433/05, Rep., p. I-2885, punctul 42), și Hotărârea din 9 iunie 2011, Intercommunale Intermosane și Fédération de l'industrie et du gaz (C-361/10, Rep., p. I-5079, punctul 10 și jurisprudența citată).

34 — Hotărârea Sandström (citată la nota de subsol 33, punctul 43).

87. Prin urmare, Grondwettelijk Hof adresează întrebarea dacă cota belgiană de biocarburanți reprezintă o reglementare tehnică ce trebuie notificată, în sensul Directivei 98/34.

88. În acest context, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, din cuprinsul articolului 1 punctul 11 din Directiva 98/34 reiese că noțiunea „reglementare tehnică” se împarte în trei categorii, și anume, în primul rând, „specificația tehnică” în sensul articolului 1 punctul 3 din această directivă, în al doilea rând, „alte cerințe”, astfel cum sunt definite la articolul 1 punctul 4 din respectiva directivă, și, în al treilea rând, interzicerea fabricării, importului, comercializării sau utilizării unui produs prevăzut la articolul 1 punctul 11 din aceeași directivă.³⁵

89. Cota de biocarburanți nu cuprinde o interdicție, iar în speță nu prezintă importanță aspectul dacă împrejurarea că nu trebuie încorporat biocarburant în fiecare litru de carburant exclude existența unei specificații tehnice, întrucât, în orice caz, este vorba despre „alte cerințe” în sensul articolului 1 punctul (4) din Directiva 98/34.

90. Conform jurisprudenței, această situație se regăsește atunci când dispozițiile menționate pot influența semnificativ compoziția, natura produsului în cauză sau comercializarea acestuia³⁶. Întrucât cota de biocarburanți este concretizată prin încorporarea biocarburanților în benzină și motorină, aceasta influențează compoziția și comercializarea acestor produse.

91. Articolul 10 alineatul (1) prima liniuță din Directiva 98/34, citat de Grondwettelijk Hof din Belgia, nu omite obligația de a consulta Comisia. Această excepție se aplică numai măsurilor prin care statele membre respectă actele de drept ale Uniunii obligatorii prin intermediul cărora intră în vigoare specificații tehnice sau dispoziții privind serviciile.

92. Cu toate acestea, cota de biocarburanți nu corespunde unei specificații a Uniunii, ci transpune o obligație stabilită de dreptul Uniunii care conferă statelor membre o marjă de apreciere considerabilă. Pentru a preveni erorile rezultate din exercitarea acestei marje de apreciere, este necesară, în principiu, consultarea Comisiei.

93. Comisia a observat însă în mod întemeiat că în acțiunea principală nu se impunea nicio consultare.

94. Astfel, Curtea a stabilit că modificările aduse unui proiect de reglementare tehnică notificat deja Comisiei în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 98/34, care, în raport cu proiectul notificat, nu presupun decât o simplificare a condițiilor de utilizare a produsului respectiv și care, prin urmare, reduc eventualul impact al reglementării tehnice asupra schimburilor comerciale, nu constituie o schimbare semnificativă a proiectului din perspectiva obiectivului Directivei 98/34, stabilit la punctul 85 de mai sus. În consecință, astfel de modificări nu sunt supuse obligației de notificare prealabilă³⁷.

95. Conform cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare, Belgia a consultat Comisia cu privire la un proiect de reglementare anterior, în temeiul căruia benzina trebuia să conțină 7 % etanol, iar motorina 5 % esteri metilici ai acizilor grași³⁸. În acest sens, Comisia a considerat că articolul 3 din Directiva privind carburanții ar permite în cazul benzinei doar maximum 5 % etanol, articolul 4 nu ar prevedea niciun procent de esteri metilici ai acizilor grași pentru motorină, iar articolul 5 s-ar opune reglementărilor care prevăd o anumită cotă de biocarburanți pe litru de carburant.

35 — Hotărârea Intercommunale Interrosane și Fédération de l'industrie et du gaz (citată la nota de subsol 33, punctul 11 și jurisprudența citată).

36 — Hotărârea Intercommunale Interrosane și Fédération de l'industrie et du gaz (citată la nota de subsol 33, punctul 20 și jurisprudența citată).

37 — Hotărârea Sandström (citată la nota de subsol 33, punctul 47).

38 — Citată la nota de subsol 19, punctul B.5.1.

96. Cota belgiană de biocarburanți care face obiectul litigiului a fost calculată ținând seama de aceste observații și de modificarea ulterioară a articolelor 3 și 4 din Directiva privind carburanții. Cotele se plasează în continuare sub pragurile stabilite pentru benzină și motorină. Și nici nu se raportează în mod obligatoriu la fiecare litru de carburant.

97. În consecință, este vorba numai despre o simplificare a legislației anterioare, care nu necesită o nouă consultare a Comisiei.

98. Prin urmare, la a doua întrebare trebuie să se răspundă că un proiect de reglementare tehnică în baza căruia companiile petroliere înregistrate care pun în consum produse de benzină și/sau de motorină sunt obligate să pună în consum de asemenea, în același an calendaristic, o anumită cantitate de biocarburanți durabili încorporată în benzină sau în motorină trebuie comunicat Comisiei în conformitate cu articolul 8 din Directiva 98/34, în calitate de altă cerință. Această obligație de informare încetează însă în cazul în care acest proiect presupune numai o simplificare a unui proiect deja notificat.

V – Concluzie

99. Propunem, așadar, Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate după cum urmează:

- „1) Articolele 3, 4, 5, 7a și 7b din Directiva 98/70/CE, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/30/CE, trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei dispoziții legale adoptate ulterior datei de 25 iunie 2009, în temeiul căreia companiile petroliere înregistrate care pun în consum produse de benzină și/sau de motorină sunt obligate să pună de asemenea în consum, în același an calendaristic, o cantitate de biocarburanți durabili, mai exact bioetanol, pur sau sub formă de bio-ETBE, în proporție de cel puțin 4 % v/v din cantitatea produselor de benzină puse în consum, și FAME în proporție de cel puțin 4 % v/v din cantitatea produselor de motorină puse în consum, în măsura în care, la producerea acestor biocarburanți, trebuie respectate criteriile de durabilitate prevăzute la articolul 7b.
2. În principiu, un proiect de reglementare tehnică în baza căruia companiile petroliere înregistrate care pun în consum produse de benzină și/sau de motorină sunt obligate să pună în consum de asemenea, în același an calendaristic, o anumită cantitate de biocarburanți durabili încorporată în benzină sau în motorină trebuie comunicat Comisiei în conformitate cu articolul 8 din Directiva 98/34/CE, în calitate de altă cerință. Această obligație de informare încetează însă în cazul în care acest proiect presupune numai o simplificare a unui proiect deja notificat.”